

BIOGRAFIE ARTYSTYCZNE UCZESTNIKÓW

XII MIĘDZYNARODOWEGO FESTIWALU PIOSENKI

S O P O T 7 2

POLISH ARTISTS AGENCY "PAGART"

biografie artystyczne uczestników XI Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "SOPOT 72" opracowano na podstawie nadesłanych materiałów informacyjnych /uzupełnionych faktami i danymi z dostępnej prasy muzycznej/. Z powodu nienadania przez zagraniczne agencje artystyczne materiałów reklamowych - brak w niniejszym zestawieniu informacji o następujących wykonawcach:

- Dzień Międzynarodowy - Buddy Richard/Chito/ i Terrys Chrysoa /Grecja/;
- Dzień Płytowy - Jordanka Christowa i Christian Platow /Bałkanton - Bułgaria/ oraz Oto Pestner /Jugoton - Jugosławia/.

POLSKA AGENCJA ARTYSTYCZNA
P A G A R T

D Z I E Ń M I Ę D Z Y N A R O D O W Y

środa, 23 sierpnia 1972

BOJAN IWANOW

BUŁGARIA

Pierwsze kroki na estradzie stawia jako skrzypek-alcista w zespole muzyki kameralnej kierowanym przez Władę Simeonowa. W 1964 debiutuje jako wokalista, na koncercie orkiestry Balkanton; najmłodszy z szóstki śpiewaków, okazuje się najlepszym. Pierwszy przebój piosenkarza to utwór "Dziewczyna o zielonych oczach". W tym samym roku BOJAN IWANOW zdobywa nagrodę na ogólnokrajowym Konkursie Piosenek o Morzu Czarnym. Występuje w Związku Radzieckim, na Kubie, w Jugosławii, Polsce i Rumunii. Jest częstym gościem w TV i na estradzie. W 1971 wykonywany przezeń utwór "Warna" zdobywa pierwszą nagrodę w Konkursie Piosenek o Warnie. Nagrał kilka płyt dla Balkantonu; ostatnia to "Żart". Ma 27 lat.

MIGNONNE

CEJLON

Dziś – czołowa piosenkarka, zdobywczyni wielu cennych trofeów, w wieku 7 lat zapowiadała się jako wielce obiecująca... pianistka. Po nauce muzyki w Wielkiej Brytanii, po występach w operetce, zwyciężyła w ogólnokrajowym Konkursie Młodych Talentów. Przez kilka miesięcy występuje w trio instrumentalnym, później zakłada zespół the Jetliners, z którym – jako wokalistka – odbywa tournée po Ceylonie, Indiach i Singapurze, a także nagrywa płyty; firma EMI wydała 9 "czwórek", Columbia – 8 longplayów MIGNONNE/występującej razem z the Jetliners. Z odznaczeniem kończy szkołę muzyczną. W 1969, w plebiscycie popularności zdobywa tytuł "najlepszej piosenkarki roku". Dużo komponuje, aranżuje,

pisze teksty piosenek, trochę też nagrywa jako instrumentalistka – gra na fortepianie, organach i gitarze. W 1971 MIGNONNE/naprawdę nazywa się Mignonne Fernando/ reprezentuje Cejlon na 01 Międzynarodowym Festiwalu Piosenki w Tokio; za wykonanie własnej piosenki "Love, Don't Let Me Down" /prezentowanej także w Polskim Radio/ otrzymuje nagrodę specjalną. Utwór ten został nagrany na płycie w Japonii i na Cejlonie. Wykonawczyni ma 25 lat. Na V Olimpiadzie Piosenki "Ateny 72" /Grecja/ Desmond de Silva ^>iewa jej kompozycję "Oba nissa".

BUDDY RICHARD

CHILE

Wykonawca wystąpił na V Olimpiadzie Piosenki "Ateny 72" z "Balada para un caminante**".

EVA MAZIKOVA

CZECOSŁOWACJA

24 lata. Kariera estradowa krótka, ale bogata w trofea i wyróżnienia. Rozpoczyna ją druga nagroda na VI Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Bratysławska Lira 71" dla, wykonywanej przez EVE MAZIKOVA, piosenki "Orfeus a Eurydika". Na VIII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Złoty Orfeusz 72"/Słoneczny Brzeg, Bułgaria/ wykonawczyni "wy^>iewuje" dla piosenki "Legenda" drugą nagrodę /wspólnie z Emilią Markową z Bułgarii/.. Kilka dni później występuje na VIII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Bratysławska Lira 72" gdzie śpiewa "Kródo" -laureatkę pierwszej nagrody. Debiutowała z powodzeniem, dwa lata temu, biorąc udział w serii konkursów – "Hledame peveckó-talenty", "Złata kamera" i "O amatérskou zpevacku". Występowała w Szwajcarii, NRD, NRF, Szwecji i w Polsce /w cyklu koncertów Międzynar-

rodowej Wiosny Estradowej 197[^]. Stale współpracuje z orkiestrą Brano Hronce. Nagrała pięć płyt dla firmy Supraphon, w przygotowaniu - longplay.

RITVA OKSANEN

FINLANDIA

Z wykształcenia - aktorka /w 1964 ukończyła studia teatralne/. Występowała w wielu sztukach i musicalach /m.in. "Can-Can", "Grek Zorba", "Czarna opera"/. Zna ją dobrze fińscy widzowie i radiosłuchacze. Równolegle występuje jako wokalistka; śpiewa znakomicie, czego dowodem tytuł "najlepszej piosenkarki 1971" /przyznany jej na Festiwalu TV fińskiej/. Śpiewany przez nią utwór "Tuli mies" /nagrany niedawno na płytę przez firmę EM/ to wielki przebój ubiegłego roku. RITVA OKSANEN ma 33 lata. Krytycy muzyczni nazwali ją "Gilbertem Becaud w spódnicy".

EVA

FRANCJA

Karierę estradową rozpoczyna w wieku 15 lat; występuje jako solistka zespołu jazzowego, śpiewa przeboje Louisa Armstronga i Elli Fitzgerald. Od 1962 przebywa w Paryżu; zafascynowana sztuką śpiewaczą Barbary i Jacquesa Brela, decyduje się na pop music. W 1964 występuje w programie Georges Brassensa w paryskim Bobino. Odbiera tournée po Belgii i Luksemburgu, później po Kanadzie /m.in. występ na Wystawie Światowej "Expo 67"/, dokąd przyjeżdża po raz drugi, dwa lata później. W kraju występuje wspólnie z Sergem Reggianim, stale współpracuje z paryskim teatrem muzycznym Bobino. Niedawno nagrała pierwszy longplay - "La coeur battant" /dla firmy Riviera/. Aktualnie 30 -

letnia EVA przygotowuje nowy repertuar, który przedstawi na koncertach w Kanadzie i na następnej płycie długogrającej.

TERRYS CHRYSSOS

GRECJA

DOLORES VARGAS

H(SZPANIA

Wcześnie zainteresowała się muzyką – jako dziecko tańczyła flamenco. W wieku 11 lat zadebiutowała w programie swojego brata, Enriqua, popularnego w kraju jako "Cygański Książę" /"El Principe Gitano"/. Dzięki Radiu i TV szybko zdobyła sławę jako piosenkarka. Śpiewa niezwykle ekspresyjnie i dynamicznie, stąd zapewne przydomek "La Terremoto" /"Trzęsienie ziemi"/. Mając 16 lat, występuje – wraz z mężem – we Francji, w programach rozrywkowych. Później odbywa półtoraroczne tournée po Stanach Zjednoczonych i Ameryce Południowej /m.in. udział w słynnym "Ed Sullivan Show"/. DOLORES VARGAS jest pionierką nowego stylu w hiszpańskiej muzyce rozrywkowej, tzw. flamenco pop, czyli współczesnego flamenco, z cechami soul, bluesa i pop music. Wykonawczyni, bardzo popularna w swoim kraju /często zwycięża w plebiscytach publiczności, jej piosenki stale goszczą na listach przebojów/, dużo nagrywa: jej ostatnie małe płyty to "A-chi-li-pu" i "El Ma-ta-ri-le". Jedną z tych piosenek DOLORES VARGAS wykona na sopockim festiwalu.

BOJOURA

HOLANDIA

BOJOURA to w języku bułgarskim bułgarski, peonia. Skąd ten dziwny przydomek? Otóż ojcem piosenkarki jest bułgarskiego pochodzenia śpie-

wak operowy. Dany Zonew. On to właśnie nadał córce to "kwieciste" imię a właściwie ... jedno z wielu imion gdyż wykonawczyni nazywa się Raina Gerardina Bojoura Cleuver van Melzen. Została "odkryta" w 1967 przez holenderską grupę beatową Golden Earrings. W latach 1967-68 jest prezenterką programu TV "View"; bawi teledziwów, zapowiada solistów i zespoły, rozmawia z zaproszonymi gośćmi, od dziewcząt z the Supremes poczynawszy, na Trumanie Capote skończywszy. Reprezentuje Holandię na IV Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Złoty Orfeusz 68"/Słoneczny Brzeg, Bułgarie/. W 1969 nagrywa m.in. dwie przebojowe płyty /wysokie pozycje na liście bestsellerów muzyki młodzieżowej miesięcznika "Muziek Express"/ -"Frank Mills" /kolejna wersja songu z musicalu "Hair!"//oraz "If It's Tuesday It Must Be Belgium" /tytułowa piosenka z wyświetlanego i u nas filmu "Jeśli dziś wtorek, to jesteśmy w Belgii"/. Nagrane w 1971 "Everything's Allright" i "I Don't Know How to Love Him" potwierdzają popularność wokalistki w kraju, a za granicą - jej występy w Szwecji, NRF, Francji, Portugalii i Meksyku. BOJOURA często występuje w TV /jako gwiazda programów rozrywkowych, na estradzie /wspólnie z triem Dutch Thijs van Leer/, kierowanym przez założyciela popularnej grupy Focus. Ma 25 lat. Jej ostatnia płyta to "Once Upon a Time"; W piosence tej /znanej i u nas/ sporo jest elementów muzyki słowiańskiej, muzyki, którą BOJOURA "czuje" wyjątkowo dobrze.

FREYDOUN FAROKHZAD

IRAN

Popularny w kraju, dobrze znany za granicą; przede wszystkim w NRF, gdzie często występował w TV i na estradzie/w tym kraju ukończył studia uniwersyteckie/. Jak wielu innych wykonawców, próbował fachu prezentera TV - z powodzeniem; w 1971 zdobył miano najlepszego. Ma 34 lata.

AKEMI FUJU

JAPONIA

Po ukończeniu szkoły średniej rozpoczyna naukę muzyki u jednego z czołowych kompozytorów japońskich, Minoru Endo. Nagrywa dla firmy Nippon Victor: w maju 1970 debiutuje płytą "Karuiiza no Yoru", ale popularność przynoszą jej dopiero następne - "Destiny", "A Woman and a Love", "Melhen of Shinjuku" i "Come to My Bedside". Występuje w TV /gdzie była "gwiazdą" już w wieku 4 lat/, jest wziętą modelką, poważnie interesuje się teatrem /kilka udanych ról/ i tańcem. W 1972 wystąpiła na fiill Międzynarodowym festiwalu Piosenki w Tokio. AKEMI FUJII /to jej prawdziwe nazwisko/ ma 20 lat.

RADOJKA SVERKO

JUGOSŁAWIA

Dzięki przypadkowi ta znana jedynie w swym rodzinnym mieście piosenkar-ka odnosi wielki sukces na festiwalu "Del Atlantico" w Teneriffe /Wyspy Kanaryjskie, 1969/: wykonawczyni, która miała tam wystąpić, uległa wypadkowi, oczywiście ktoś ją musiał zastąpić, wybór padł na RADOJKE ?VERKO... Wystąpiła, zdobyła trzecią nagrodę. Ten sukces jest początkiem następnych: konkursy za granicą /Stany Zjednoczone, Rumunia, Związek Radziecki, Hiszpania, Francja, Włochy, Egipt, Brazylia i Wenezuela/, nagrania płytowe /w kraju dla Jugotonu, za granicą, w Hiszpanii, dla firmy Belter/, udział w festiwalach /Malta, 1969 - pierwsza nagroda; Palma de Mallorca, 1969 - trzecia nagroda; Monsumano Terme, 1969 - pierwsza nagroda; Rio de Janeiro 1970 - druga nagroda; Tokio, 1970 - druga nagrodą/, występy w musicalach /"La grande course", "Jafta, Jafta" /, na scenie i w TV. Ma 24 lata.

CLAUDE LEYELLEE

KANADA

Aktor, kompozytor, muzyk, ambitny wykonawca romantycznych, tak nietypowych dla stylu y6-y6, ballad. Śpiewa i komponuje już w okresie studiów – współpracuje z zespołami i kabaretami studenckimi. W 1959, na jednym z koncertów zwraca uwagę słynnej Edith Piaf /w czasie jej tournée po Kanadzie/. Zaproszony do Francji, śpiewa w paryskiej Olympii /znakomity własny utwór "Boulevard du crime"!/. Po powrocie do kraju współpracuje z Radiem i TV. Ponownie wyjeżdża do Francji – przez kilka miesięcy śpiewa w paryskich kabaretach i teatrach muzycznych, m. in. w Bobino i Olympii /kolejne wydanie "Musicoramy"/. W 1966 występuje w Belgii i Szwajcarii, gra także we francuskim filmie. Lata 1967-69 to współpraca z Gomódie-Ganadienne, Radiem /świetne role w słuchowiskach i TV. W 1968 daje serię recitali w Związku Radzieckim. Ma 40 lat.

SYLVA BALASSAMIAN

LIBAN

Obok Manuela /usłyszą go państwo w Dniu Płytyowym festiwalu/, najpopularniejsza piosenkarka Libanu, ubiegłoroczna "rewelacja" festiwalu piosenki organizowanego przez TV /bezapelacyjne pierwsze miejsce w plebiscycie popularności/. Stylem, głosem i repertuarem przypomina Joan Baez /wspólnie z nią rozśpiewa słynną tytułową balladę z filmu "Sacco e Van-zetti"/; akompaniuje sobie na gitarze, trochę komponuje, próbuje pisać teksty piosenek. Jest bardzo młoda /ma zaledwie 18 lat/; dwa miesiące przed festiwalem "Śopot 72" zdała maturę. Występowała już w pierwszej części recitalu Charlesa Aznavoura, jesienią nagra we Francji pierwszą płytę, będzie też śpiewać w programie Gilberta Becaud.

USCHI BRUNING

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Jako dziecko śpiewa w chórze szkolnym i gra na gitarze. Mając 16 lat występuje z różnymi amatorskimi zespołami muzycznymi, grając na gitarze basowej. Na jednym z koncertów zwraca uwagę słynnego Klausa Lenza – propagatora muzyki beatowej w NRD /tamtejszego Franciszka Walickiego/: ten angażuje USCHI BRUNING do swojego zespołu. W 1970 wykonawczyni występuje na tournée po całym kraju, obok czołowych gwiazd piosenki NRD. W 1971 -kolejne tournée, a także występy w Radio i w TV. Gra w dwu filmach muzycznych, nagrywa płyty dla Amigi /najnowsza to "Komm doch zu mir". Wiosną 1972 występuje w Syrii, Libanie i Egipcie. Później reprezentuje NRD na XII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Bratysławska Lira 72" /Czechosłowacją/. Współpracuje z GÖnterem Fischerem, czołowym kompozytorem, aranżerem i muzykiem. Z nim właśnie przygotowała repertuar pierwszej płyty długogrającej, która ukazała się dwa tygodnie temu.

PETER MAFFAY

NIEMIECKA REPUBLIKA FEDERALNA

Z wykształcenia – skrzypek, z zamiłowania – wokalista, z przypadku – kompozytor. Oczywiście, najchętniej śpiewa własne piosenki. Chętnie włączają je do swego repertuaru także inni wykonawcy – m.in. Katja Ebstein i Michael Schenker. Z pochodzenia Rumun, PETER MAFFAY bardzo wcześnie zdradzał zainteresowanie muzyką: uczył się gry na skrzypcach, w szkole założył zespół instrumentalny the Dukes. W 1964 "próbował" wyjechać na koncerty do Stanów Zjednoczonych, ale skończyło się na śpiewaniu w monachijskich klubach młodzieżowych. Do-

piero po sześciu latach nagrał pierwszą płytę – zatytułowana "Du" stała się bestsellerem w NRF, Belgii i Holandii, a później dotarła na listy przebojów nawet do Japonii, Ameryki Południowej i Afryki. W 1971 ukazują się trzy następne single wokalisty i dwa longplaye – "F6r das M6ldchen das ich liebe" oraz "Du bist wie ein Lied" – ws^stkie przy-jęte wręcz entuzjastycznie. Ten ostatni longplay zawiera w większości kompozycje wykonawcy, a także kilka piosenek pióra zaprzyjaźnionych z nim członków australijskiej grupy the Bee Gees. Ostatnia mała płyta 23-letniego PETERA MAFFAYA /wszystkie wydał Telefunken/ to "Welcher Stern steht {Jber uns".

ANDRZEJ DĄBROWSKI

POLSKA

Znakomity perkusista, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie, w czasie swej długoletniej kariery artystycznej występował z czołowymi polskimi zespołami, nagrywając wiele płyt, reprezentując nasz kraj na licznych festiwalach jazzowych za granicą. Od 1966 przebywał w Szwajcarii i Skandynawii, współpracując m.in. z zespołem Wojciecha Karolaka, a w ostatnim okresie – z Grupą Michała Urbaniaka. Jeszcze przed wyjazdem z Polski izaślał próbować swych sił jako wokalista: debiutował podczas tradycyjnych krakowskich Zaduszek Jazzowych w 1965. Sukces, jaki zdobył, zadecydował o rozszerzeniu jego zainteresowań jazzowych o wokalistykę. Wydaje się być najbliższy -stylem i timbrem głosu – Mattowi Monro z Wielkiej Brytanii, ale – i to od dawna – ma już własny genre. Kariera artystyczna ANDRZEJA DĄBROWSKIEGO obfituje w udział w renomowanych festiwalach Bied, Juan-les-Pines, Norymberga, Alba Ragia, Warszawę/, liczne tournees zagraniczne /Francja, Belgia, Austria, Jugosławia, Szwajcaria, Szwecja, Norwegia i

Związek Radziecki/, nagrane płyty /wspólnie z Grupą Michała Urbaniaka longplay dla norweskiej firmy Atlas, jako solista - małe płyty i longplay dla Polskich Nagrań. Jako piosenkarz par excellence rozrywkowy ANDRZEJ DĄBROWSKI "zadebiutował" na festiwalu "Opole 70". Dwa lata później, na X Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu, "wyśpiewał" jedną z trzech głównych nagród /Ministra Kultury i Sztuki/ dla znakomitego przeboju "Do zakochania jeden krok". Ma 34 lata.

BOŻYSŁAWA KAPICA

POLSKA

Absolwentka warszawskiej Państwowej Szkoły Muzycznej, zadebiutowała zdobyciem trzeciego miejsca na IX Kiermaszu Piosenki Studenckiej i drugiej nagrody na Konkursie Piosenki "FAMA 70". Obok piosenki interesuje się muzyką dawną - śpiewała madrygały z warszawską grupą wokálną i Musici Cantati /m.in. na Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim, 1970/. Jest laureatką Ogólnopolskiego Konkursu Moniuszkowskiego /1971/. Z powodzeniem śpiewała w popularnym warszawskim Klubie Piosenki ZAKR. Na IX Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki "Opole 71" /zdobyła tam nagrodę CRZZ za debiut/ śpiewała utwór "Tak miało być - nie tyło"/. Występowała w NRD /na zaproszenie tamtejszej TV - w Berlinie i Rostocku. Razem z Musicae Antiquae Collegium Varsoviense wystąpiła na Holland Festival /1972/. Ma ostry, przejmujący, o szerokiej skali głos. Z wykonywanych piosenek czyni sugestywne i dramatyczne scenki.

DIDA DRAGAN

RUMUNIA

Laureatka wielu krajowych konkursów i festiwali. Zwyciężyła na Międzynarodowym Festiwalu "Intertalent 71" w Gottwaldowie /Czechosłowacji;

w efekcie odbyła tournée po Czechosłowacji /1977j. Lubiana i ceniona przez publiczność., często występuje w Radio i TV. Debiutowała na Festiwalu Młodych Wykonawców w Bukareszcie /Rumunia, 1970/, zdobyła pierwszą nagrodę w konkursie na interpretację współczesnej piosenki rumuńskiej.

VERONIQUE MULLER

SZWAJCARIA

Jest piosenkarką autentycznie międzynarodową/urodziła się w miasteczku leżącym na granicy Szwajcarii francuskiej i niemieckiej/; w wieku 16 lat wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych, a później do Wielkiej Brytanii – tam debiutuje jako autorka tekstów piosenek. Po powrocie do kraju występuje na estradzie, w Radiu i TV, w 1971 nagrywa pierwszą płytę dla firmy Philips/„L'Oubli”/. W 1972 reprezentuje Szwajcarię na Festiwalu Eurowizji /Edynburg, Wielka Brytania/ – śpiewa piosenkę własnej kompozycji „C'est la chanson de mon amour”. Gra na gitarze /od 9 roku życia/, ma 24 lata.

MARIANNĘ KOCK

SZWECJA

Popularna w krajach skandynawskich, znana publiczności NRD i NRF /głównie z występów w TV/, śpiewała także w Bułgarii, na Maltzie i w Chile. Uważa piosenkę za „uniwersalny język, którym – przy odrobinie dobrej woli – porozumieją się wszyscy ludzie na całym świecie”. Nagrała kilka płyt, z własnymi wersjami słynnych „Lara's Theme” i „Save the Last Dance For Me” na czele. Na koncertach śpiewa piosenki trudniejsze, ambitniejsze; jeśli zdobywają uznanie publiczności,

wtedy nagrywa je na płyty. Aktualnie przygotowuje repertuar na pierwszą płytę ówvlogra]ącą.

WARREN SCHATZ

STANY ZJEDNOCZONE

Z muzyką rozrywkową związany od wielu lat; dość długo pracował jako technik-dźwiękowiec w studiach nagrań w Nowym Jorku, Zawodowo śpiewa od dziesięciu lat. Od dawna zajmuje się także wyszukiwaniem i lansowaniem młodych talentów. Debiutował w 1970 jako Ritchie Dean – nagrał pierwszą płytę dla firmy Capitol. Później – współpracując z zespołami the Whispers, the Warmest Spring, the Petrified Forest – następną płytę /jako wokalista/. Jako technik-dźwiękowiec współpracuje z Paulem Simonem, Dionne Warwick, Neilem Diamondem, Johnem Sebastianem i Burtem Bacharachem. W 1971 występuje na XT Międzynarodowym Festiwalu Piosenki w Tokio /Japonia/. Ma 26 lat.

HECTOR CABRERA

WENEZUELA

Naprawdę nazywa się Hector Jose Cabrera Medina. Jest rekordzistą w światowej czołówce wykonawców pop music – nakład jego wszystkich płyt wynosi aż 8 500 000 egzemplarzy! Ilość, zaiste, imponująca. Nagrał prawie 40 longplayów, za nagranie "Las cosas que me alejaron de ti" otrzymał aż cztery Złote Płyty – w Wenezueli, Argentynie i Meksyku. Utalentowany piosenkarz, HECTOR CABRERA jest także wyśmienitym aktorem – grał główne role w 18 filmach, występował w 25 filmach TV. Znany jest w Kolumbii, Dominikanie, Porto Rico, Meksyku, Stanach Zjednoczonych, Peru, Argentynie i

na Kubie. Występował wspólnie z Ornellą Vanoni, Tonym del Monaco/Patty Pravo, Conchitą Bautistą, Nicolem de Bari. Zwyciężył na III Festiwalu Piosenki Wenezuelskiej, na I "Festival de la Voz de Oro" /Wenezuela/ oraz na IV Festiwalu Piosenki w Buenos Aires /Argentyna, 1970/.

ZORAN STEVANOVIĆ

WĘGRY

Ma 28 lat, z pochodzenia jest Jugosłowianinem. W 1961 założył własny zespół, z którym – po rocznej działalności – wystąpił w węgierskiej TV. W 1962, wspólnie z bratem, Dusanem, i kilkoma przyjaciółmi, organizuje Metro – dziś czołową węgierską młodzieżową grupę muzyczną. W 1963 otrzymał pierwszą nagrodę na, zorganizowanym przez budapeszteńską TV, Konkursie Młodych talentów. Rok później, razem z zespołem, nagrywa dla Qualitonu dwa single/z własnymi kompozycjami, m.in. z pierwszą nagrałą dla Radia piosenką "Słodkie lata"/. 1967 – występ na Węgierskim Festiwalu Piosenki i zdobycie punktowanego miejsca w finale /za utwór "Kto następny?"/, 1969 – nagranie pierwszego longplaya, który – sprzedany w ponad 60-tysięcznym nakładzie – przynosi grupie Metro nagrodę Złotej Płyty. Później – występy w NRF, Austrii, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Jugosławii, Czechosłowacji i Finlandii, gdzie bierze udział w "Rock and Pop Festival" /Turku, 1970/. W Polsce Zoran Stevanović i jego zespół występowali w ramach Międzynarodowej Wiosny Estradowej /1972/. Solista /z zespołem Metro a także innymi grupami i orkiestrami/ nagrał 2 longplaye i 22 single. Ostatni to "Gyómantcsillagok". Wykonawca należy do najpopularniejszych węgierskich piosenkarzy i kompozytorów.

LOUISA JANE WHITE

WIELKA BRYTANIA

Debiutuje wraz z bratem /grającym na fortepianie/ na koncertach najmłodszych wykonawców. Jako kilkunastoletnia dziewczyna występuje w towarzystwie wielu zespołów instrumentalnych i orkiestr. "Wyłowiona" na jednym z przeglądów dla artystów-amatorów, zawodową karierę rozpoczyna próbnymi nagraniami w formie Philips. Śpiewa w TV, w programach Jimmy'ego Younga, próbuje występów w kabaretach /jako piosenkarka!/, interesuje ją styl Julie Driscoll i Sonji Kristin. W 1971 nawiązuje współpracę z wytwórnią MCA – pierwszą nagrałą tu płytą jest singiel "Jerusalem", następną – nowa wersja przeboju "Children" Joe Southa. Ostatnio płyta LOUISY JANE WHITE to "If You Only Need a Friend". Wykonawczyni ma 20 lat, naprawdę nazywa się Lesley Louise Whitehouse.

NORIS DE STEFANI

WŁOCHY

Krajową karierę tej piosenkarki otwierają występy w Radio Ancona, zwycięstwo na festiwalu "Vela d'Oro" w Bogliasco oraz udział w programach TV. Karierę zagraniczną – koncerty w Tunisie, Szwajcarii, Hiszpanii i Portugalii. Zwycięża na festiwalu w Bern /Szwajcaria/, później w Pesaro /Włochy/ i Zurichu /Szwajcaria/. W latach 1965-67, jako znana gwiazda, odbywa tournée po Czechosłowacji i Związku Radzieckim. Jej karierę wyznaczają kolejne festiwale /Lugano, Neapo/ i występy za granicą /Australia, Stany Zjednoczone, Japonia, Mongolia, Korea, Północny Wietnam/. Nazywana "piosenką z paszportem" ostatnio wiele podróżuje. W 1971 TV włoska emitowała serię programów z NORIS DE STEFANI w roli gwiazdy. Wykonawczyni ma 32 lata.

LEW LESZCZENKO

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH

Piosenkarz "uniwersalny" – świetnie czuje się w balladzie, udanie wykonuje piosenki młodzieżowe, dobrze sobie radzi z jazzem. Po ukończeniu Moskiewskiego Instytutu Teatralnego,, przez trzy lata występował w stołecznym Teatrze Muzycznym. Jest dobrze znany telewizjom i radiosłuchaczom Związku Radzieckiego. Zdobył pierwszą nagrodę na IV Wszechzwiązkowym Konkursie Estradowym /1970/. Występował w Czechosłowacji, NRD, i w Polsce,

Reprezentował swój kraj na VIII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Złoty Orfeusz 72" /Słoneczny Brzeg, Bułgaria/: w konkursie wykonawców zdobył trzecią nagrodę/wspólnie z Marie Ross z NRF/. Największym, nagrany na płyty przez firmę Melodia, przebojem LWA LESZCZENKO jest piosenka "23 godziny lotu". Wykonawca występuje i nagrywa z czołowymi radzieckimi orkiestrami, kierowanymi m.in. przez Jurija Siłantiewa i Wadima Ludwikowskiego.

D Z I E Ń P Ł Y T O W Y

Piątek, 25 sierpnia 1972

JORDANKA CHRISTOWA i CHRISTIAN PLATÓW

BALKANTON /BUŁGARIA/

JEAN-CLAUDE ALLORA

BARCLAY /FRANCJA/

28 lat. Dołé wczéśnie uczy się gry na gitarze, już w wieku 15 lat kształci się w zakresie śpiewu klasycznego; mając 19 lat jest wszechstronnie wykształconym muzykiem. Debiutuje na estradzie – z powodzeniem: w 1966 występuje na festiwalu Coupe d'Europe /Innsbruck, Austria/. Później, kolejno: koncerty w paryskiej Olympii, udział w Festiwalu Piosenki Meksykańskiej w Mexico, tournée po tym kraju. W Meksyku JEAN-CLAUDE ALLORA nagrywa dwie płyty, obie przyjęte bardzo życzliwie. W 1969 występuje w Kanadzie: widać podoba się, skoro jego piosenka "Petit Mousse" przez trzy miesiące gości na kanadyjskich listach przebojów. Po kolejnej serii koncertów w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych, wykonawca wraca do kraju "opromieniony" sławą artysty wszechstronnego. "Jest brauwowym tancerzem, dobrze czuje się w roli komika, znakomicie śpiewa, wybornie deklamuje – słowem jest po prostu wspaniałym showmanem" – piszą o nim zagraniczni recenzenci. Z powodzeniem reprezentuje Francję na VI Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Złoty Orfeusz 70"/Słoneczny Brzeg, Bułgaria/. Jego ostatnia płyta to "Vivre a deux".

LEON DE GRAFF

BASART / HOLANDIA/

27 lat. Wokalista, gitarzysta, kompozytor. Debiutował jako "miejscowy talent" w jednej z dzielnic Haarlemu /holenderskiego!/: trochę grał na ukulele, przez kilka miesięcy współpracował z orkiestrą dixielandową the Sea Sound Combination/grzał na gitarze i banjo/, później spróbował gry na trąbce, w końcu zerwał z jazzem i zainteresował się pop music. W 1969 i 1970 zwyciężył w organizowanym przez wytwórnię płytowe, konkursie Treslong Talent Contest. Rok później zdobył pierwszą nagrodę na Konkursie Młodych Talentów /Kaag Konkurs/: tą nagrodą było nagranie płyty "Pittsburgh in the Rain". Jej sukces przesądził o karierze LEONA DE GRAFFA: ukończywszy studia wyższe techniczne /!/, podpisał kilkuletnią umowę z koncernem Philips /jedną z jego filii jest wytwórnia Basart/. W kwietniu 1972 piosenkarz nagrał następną małą płytę - "Simple Mind". I ta, i poprzednia zawierają własne kompozycje wykonawcy - dramatyczne ballady, świetnie zaaranżowane /pierwszoplanowa gitara na tle dużej orkiestry/, sugestywnie zaśpiewane.

MIKI HORIUCHI

COLUMBIA / JAPONIA/

27 lat. W 1960 rozpoczęła pracę w Takarazuka Musie Institute; jako członkini Takarazuka GirTs Opera Company występowała we Francji w programie "Bon Bien Paris"; otrzymała nagrodę dla najciekawszego "młodego talentu" Instytutu /1965/. W tym samym roku rozpoczęła naukę śpiewu. W 1966 zwyciężyła w III Krajowym Konkursie Piosenki; zaproszona do współpracy przez firmę płytową King nagrywa kilkanaście utworów próbnych i w 1967 wydaje pierwszą płytę -

"Sweet Tearc". Sensacją stają się jej występy w tokijskim Radio, z którym współpracuje jako ... disc-jockey. MIKI /naprawdę - Kikuko/ HORIUCHI sporadycznie występuje jako aktorka /telewizyjna i filmowa/, czasami też grywa na japońskich instrumentach ludowych /jest mistrzynią w grze na koto i szamizie/.

NINO SANCHEZ

DISTRIBUIDORA DISCOGRAFICA /HISZPANIA/

29 lat. Wokalista i – jak ogromna większość Hiszpanów – wirtuoz w grze na gitarze. Celuje w przyśpiewkach ludowych i piosenkach -wierszach/z własną muzyką do tekstów czołowych hiszpańskich poetów/. W 1966, na Festiwalu Piosenki Hiszpańsko-Portugalskiej w Aranda de Duero otrzymuje pierwszą nagrodę za własny utwór "Es un Pueblo". Rok później, w podobnym konkursie otrzymuje pierwszą nagrodę za tekst songu "Perdoner". Występuje w Radio i TV. objeżdża z recitalami większość miast, wszędzie gorąco oklaskiwany. W 1968, w plebiscycie barcelońskiej gazety "La Solidaridad Nacional" zdobywa tytuł najpopularniejszego piosenkarza roku. W 1970 hiszpańska TV przyznaje mu nagrodę "La Tenora de OTO" – za osiągnięcia w popularyzacji muzyki hiszpańskiej. Kontynuator tradycji ludowej piosenki hiszpańskiej, NINO SANCHEZ otrzymuje przydomki "Poety Piosenki" i "Barda z Kastylii" /provincji, z której pochodzi/. Aktualnie piosenkarz kończy studia meczne .

JACQUES HERB

DURECO / HOLANDIA/

26 lat. Zwycięzca kilku festiwali piosenki w Holandii i Belgii. Jego pierwsza płyta – "El Toreador" – była przebojem lata 1970.

Następna, wydana w końcu roku – "Manuela" – w ciągu niespełna miesiąca rozeszła się w 200 tysiącach egzemplarzy. Jej 600-tysięczny nakład uznany został za bezprecedensowy w krajach Beneluksu. Gdzie powód tego sukcesu wykonawcy nieznanego w innych częściach Europy? Chyba w hermetyczności repertuaru JACQUESA HERBA, repertuaru zawierającego piosenki typowe dla gustów słuchaczy w Holandii, Belgii i Luksemburgu, ale mało popularne gdzie indziej. Zresztą wykonawca sam komponuje utwory "lekkie, łatwe i przyjemne", ni-ja-zzowe-ni-ludowe, w sumie jednak chwytliwe i efektowne. Bardzo podoba się telewizjom, jest zresztą częstym gościem audycji i programów TV. Niedawno debiutował na rynku NRF, za wcześniej jednak, aby mówić o sukcesie. Nawet takim, jaki osiągnęła najnowsza jego płyta – "Een man mag niet huilen".

GEORGE ENACHE

ELECTRECORD /RUMUNIA/

26 lat. Ukończył Wyższą Szkołę Muzyczną w rodzinnym Iassy, w klasie ... rogu. Jako piosenkarz zadebiutował zupełnie przypadkowo; powodzenie, z jakim spotkał się jego występ, zdecydowało o zmianie muzycznych zainteresowań. Już w 1965 wykonawca współpracuje z zespołem Cipriana Porumbesco/jest solistą-wokalistą/: występuje w TV, nagrywa dla Radia, odbywa tournée po kraju. W 1970 przechodzi do bukaresztańskiego Teatru Rewiowego "Constantin Tanase" /debiutowała w nim większość czołowych rumuńskich wykonawców, m.in. znany w Polsce zespół Sincron!/. W 1971, na Festiwalu Piosenki Rumuńskiej /Mama ja/ zdobywa jedną z głównych nagród. W tym samym roku wytwórnia Electrecord wydaje pierwszą płytę GEORGE'A ENACHE. W 1972 ukazuje się następna, nagrana wspólnie z żoną, Stelą. Ostatnia – "Strada Copilarieri". Udział w festiwalu "Sopot 72" to pierwszy zagraniczny występ piosenkarza.

LEA LAVEN

EM1 / FINLANDIA/

22 lata. Muzyczną karierę rozpoczęła na ... zabawie tanecznej w rodzinnym mieście; podobała się wszystkim, miała w głosie "coś", co zwracało uwagę, więc szef zespołu muzycznego z którym śpiewała, zaproponował jej stałą współpracę. Przez pięć lat jeździła z występami po kraju, traktując je po trosze amatorsko. Zaproszona do studia na próbę głosu, w efekcie nagrywa jesienią 1969 pierwszą płytę - z przypadkowo wybranymi piosenkami włoskimi /"II Carnevale"/ Następna płytę /1970/ przygotowuje bardzo starannie, wreszcie po nagraniu trzeciego singla/"Tears Go By"/ LEA LAVEN wydaje płytę długogrającą. Fakt ten świadczy o klasie wykonawczynie i jej powołaniu, bowiem bardzo to rzadki w Finlandii przypadek, aby piosenkarka mająca w swoim dorobku tylko trzy single wydała longplay,

NICOLE JOSY 2 HUGO SIGAL

HEBRA / BELGIA/

NICOLE JOSY - 26 lat, ukończone studia artystyczne w Brukseli, wszechstronne wykształcenie /taniec, śpiew/. W 1956 - debiut teatralny, pięć lat później - pierwsza płyta /wydana w Belgii, sponularyzowana w NRF i we Wszeciy. W 1963 - trzecia nagroda na Festiwalu Piosenki w Pesaro /Włochy/, w roku następnym - tournee wspólnie z Salvatorem Adamo* Johnnym Hallydayem, Vincem Taylorem i Richardem Anthonym. W 1966, po udziale w kilku programach TV - główna rola w musicalu "No, No, Nanette", w 1968 - własny program estradowy i udział w Festiwalu Piosenki w Knokke /Belgia/. Rok później wokalistka występuje na festiwalu "Sopot 69".

HUGO SIGAL – 25 lat. W 1952 debiutuje w programie kabaretowym, później śpiewa w chórze kościelnym. Po studiach w Średniej Szkole Muzycznej, przez pięć lat występuje na scenie Teatru Narodowego w Antwerpii.

NICOLE JOSY i HUGO SIGAL występują razem od 1970. W 1971 zdobywają pierwszą nagrodę na, organizowanym przez belgijską TV, konkursie "Canzonissima" /śpiewają piosenkę "Goeiemorgen, Morgen". Wytypowani do udziału w Festiwalu Eurowizji /Dublin, Irlandie/, z powodu choroby piosenkarki nie biorą w nim udziału. Wspólnie na – grali dwie małe płyty.

RALPH ANDERSON

INTERART / HOLANDIA/

25 lat. Muzyczną karierę rozpoczął równolegle w Wielkiej Brytanii, NRF i Holandii; nagrał płytę, występował w TV i Radio. Popularny w Holandii disc-jockey, częsty uczestnik festiwali piosenki, starań – nie kompletuje swój repertuar, nierzadko włączając doń własne kom •pozycje. Na scenie jest prawdziwym mistrzem w nawiązywaniu kontaktu z publicznością. Wszechstronny wykonawca, o jasnym i chłopięcym głosie, potrafi być ekspresyjny i dynamiczny.

JOANA

INTERCORD / NIEMIECKA REPUBLIKA FEDERALNA/

26 lat. Pierwszą płytę nagrała jako... 11-letnia dziewczynka, wczepie też debiutowała na scenie, w Radio i TV. Jako "cudowne dziecko" wystąpiła w paryskiej Olympii, u boku S. Distela. Ukończyła studia pedagogiczne. Gra na fortepianie i gitarze.

Przez kilka lat związana z Francją, w repertuarze ma piosenki Jacquesa Brela, Salvatore'a Adamo i Georges Brassensa. Trochę komponuje /jak na razie dumna jest z czterech własnych piosenek. Naprawdę nazywa się Johanna Emetz.

OTO PESTNER

JUGOTON /JUGOSŁAWIA/

Ostatnia płyta, znana także w Polsce, to - "Spusta se noć".

MANUEL

LSD / LIBAN /

32 lata. Ponoć przyszedł na świat przy dźwiękach Orkiestry Jerry'ego Graya/co zresztą zawsze podkreśla w udzielanych wywiadach; tak uroczyste "powitanie" przesądziło widać o jego przyszłej karierze I Popularny w kraju /nazywany tu "Mr Libanos"/, nobilitowany na II Olimpiadzie Piosenki "Ateny 69". Piosenka, którą śpiewał "La guerre est fini"/ zdobyła drugą nagrodę, on - wśród 42 wykonawców - otrzymał nagrodę "Złotego Apollina" dla najlepszego wokalisty. Po konkursie w Grecji występował w Związku Radzieckim, w Stanach Zjednoczonych /półroczne tournée, 1971/, we Francji, ponownie w Związku Radzieckim /także półroczne tournée, na przełomie 1971 i 1977/. Wszechstronny repertuar MANUELA zawiera w przeważającej części światowe przeboje /"Loye Me Tonight" Toma Jonesa, "My Way" Franka Sinatry, "I Who Have Nothing" Shirley Bassey, "From Russia with Love" Matta Monro, "Spinning Wheel" Davida Claytona Thomasa, "Por-om-por-Peru" Manolo Escobarą/, śpiewane w nowych, często pastiszujących te najstojniejsze wykonania, wersjach. Na V Olimpiadzie Piosenki "Ateny 72" śpiewał "J'ai presque oublié". MANUEL jest z pochodzenia Ormianinem.

ORERA

MELODIA /ZWIAZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH/

Ten wokalnoinstrumentalny zespół powstał w 1968, przy Państwowym Instytucie Języków Obcych w Tbilisi. Szybko zdobył popularność w kraju, często występował za granicą /Austria, Polska, Iran, Afganistan, kraje Afryki, Kanada – koncerty na Wystawie Światowej "Expo 67"/. Członkowie ORERA to wszechstronni muzycy i świetni wokaliści: ROBERT BARDZIMASZWILI /kierownik zespołu, gra na gitarze i organach/, ZURAB JASZWILI /organy, harmonijka ustna/, TEJMURAZ DAWITAJA /gitarą/, TEJMURAZ MIEGWINET-UCHUCESI /fortepian/, GENO NADIRASZWILI /trąbka, kontrabaś/, i WACHTANG KIKABIDZE /Perkusja, instrumenty perkusyjne/.

Oto opinia recenzenta "Literaturnej Gazety" o grupie ORERA:

"Śmiało można powiedzieć, że zespół ten napewno zajmuje jedno z czołowych miejsc na radzieckiej estradzie. I nie w tym rzecz, że występy Orery dostarczają publiczności niezapomnianych, doskonałych wrażeń artystycznych, nie chodzi również o to, że artyści świetnie grają na różnorodnych instrumentach; najważniejsze, że w utworach wykonywanych przez zespół znajdujemy piękną i właściwą interpretację piosenki. Śpiewać umie wielu, ale niewielu czyni to tak znakomicie, jak Orera".

MARTHA i TENA

PANTON /CZECHOSŁOWACJA/

Rodzinne duety wokalne nie są w świecie muzycznym zjawiskiem zbyt częstym; w Czechosłowacji MARTHA i TENA ELEFTERJADU są właściwie jedyną parą śpiewających siostr. Parą zresztą wyją-

kową: śpiewają z ogromną ekspresją, muzykalnością i łatwością, prezentują tak rzadkie wewnętrzne zaangażowanie w wykonywany utwór, wykazują pełne zrozumienie intencji twórcy. Siostry Elefterjadu są z pochodzenia Greczynkami, aktualnie mieszkają i studiują w Czechosłowacji. Debiutowały w 1968, jako solistki grupy beatowej Vulkan; z nią nagrały dla Radia pierwsze piosenki, także z nią nagrały pierwszą "Tancime na ulici" / i następne płyty. Uznane za największą rewelację V Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "Bratysławska Lira 70", "wyśpiewały drugą nagrodę dla piosenki "To vsetko bolo vcera". Jak to zwykle bywa, otrzymały potem kilkanaście propozycji występów i koncertów za granicą, oraz zaproszenie od firmy Panton do nagrania longplaya.

Nagrywają i występują z orkiestrą Alesa Sigmunda, kompozytora i aranżera, z którym współpracują od początku kariery. Znane w Polsce, NRF i Szwajcarii; nagrały 14 małych płyt oraz 2 longplaye - "Dal nez slunce vstava" i "Martha a Tena zpivaji recke pisnickyy". Ostatnia płyta duetu to - "Talisman".

MARCOS

PHILIPS/ HISZPANIA/

20 bt, jeden z najmłodszych wokalistów w Hiszpanii, ponoć rewelacja hiszpańskich festiwali piosenki w 1971 i 1972. Karierę muzyczną roz - począł mając 7 lat --śpiewał w szkolnym chórze. Przeszedł później przez "obowiązkowe" etapy - konkurs młodych talentów, współpracę z zespołami młodzieżowymi, nagranie dla Radia i występy w TV. W ubiegłym roku wystąpił w finale IV Olimpiady Piosenki "Ateny 71" /Grecją/. Na VIII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Złoty Orfeusz 72" /Słoneczny Brzeg, Bułgaria/ zdobył drugą nagrodę

w konkursie wykonawców, wspólnie z Bułgarką, Margaritą Giranową /dla przypomnienia: zwyciężyła wówczas Zdzisława Sośnicka z Polski/. Niedawno ukazał się w Hiszpanii pierwszy longplay wykonawcy.

URSZULA Sipińska i PIOTR Figiel

POLSKIE NAGRANIA /POLSKA/

URSZULA Sipińska -24 lata. Zwyciężyła w konkursie młodych talentów, jest pierwsza na IV Festiwalu Piosenkarzy Studenckich w Krakowie /1966/. Rok 1967 to przede wszystkim słynny przebój "Zapomniałam". Andrzej Stankiewicz, popularny krytyk muzyczny, pisze o nim tak: "Piosenka ta, skomponowana przez wykonawczynię wspólnie z siostrą Elżbietą do tekstu Inki Korniszewskiej, od razu wzbudziła szeroką dyskusję wśród dziennikarzy i ... językoznawców: zapomniałam "twoje oczy", czy "twoich oczu"/ a może jeszcze inaczej?... Trzeba przyznać, że bez tej dyskusji przebój miałby na pewno krótsze życie, choć zdobył drugą nagrodę na Zimowej Giełdzie Studenckiej w Opolu i pierwsze miejsce na Radiowej Giełdzie Piosenki /1967/. Inne piosenki-laureatki z tamtych lat poszły w niepamięć, a "Zapomniałam" pamiętamy do dziś. Równocześnie z rozważaniami nad gramatyką toczył się spór, czy Sipińskiej uda się zadomowić na stałe w czołówce polskich piosenek. Udało się. "Przy okazji" zwyciężyła na VIII Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Sopot 68" utworem "Po ten kwiat czerwony". I znów był powód do sporów: czyja interpretacja lepsza – Sipińskiej, czy Grupy No To Co?"

Po pierwszej nagrodzie Dnia Międzynarodowego festiwalu sopockiego przychodzą następne – na Goupe d'Europe /Szwajcaria/, nagroda publiczności na festiwalu w Teneriffe /na Wyspach Kanaryjskiej, wreszcie na X Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki "Opole 72". Występowała w NRD, Czechosłowacji, Bułgarii Związku Radziec-

kim, Stanach Zjednoczonych, w Berlinie Zachodnim., Rumunii i Hiszpanii. W tym ostatnim kraju nagrała małą płytę dla firmy Belter – "Anna Maria" /"Fresas silvestras". W kraju wydała kilkanaście małych płyt i jeden longplay.

PIOTR FIGIEL ukończył Średnią Szkołę Muzyczną w Krakowie. Zadebiutował jako aranżer, potem – kompozytor. Kierował Orkiestrą "Studia Rytm", prowadził małe zespoły muzyczne. Ma na swoim koncie muzykę do sztuk TV /"Sklepik rnkietanki" i "Stworzenie świata"/, liczne aranżacje i – oczywiście – piosenki. Do laureatek giełd, konkursów i festiwali należą m.in. "Trochę miejsca", "Powrócisz tu", "Opowiedz mi swoją historię" i "Gdzie szumiące topole". Popularność tego ostatniego utworu była tak wielka, że skłoniła redakcję TV Giełdy Piosenki do zmiany jej regulaminu. Gdyby nie to, to kto wie, czy "Topole" nie okupowałyby jej pierwszego miejsca przez dalszych parę emisji? W 1972 wykonał go doczekał się autorskiego longplaya – nagrał go jako organista. Jest "niespokojną duszą" polskiej piosenki, czego dowodem sławny "eksperyment" – nagranie pierwszej polskiej "Love Story", czyli własnej kompozycji "Jaka jesteś, Mario?" wspólnie z Urszulą Sipińską. Słuszność tej decyzji PIOTRA FIGLA potwierdziło wyróżnienie jego przeboju na X Krajowym Festiwalu Piosenki "Opole 72".

Ciekawostka: 31-letni muzyk obchodzi urodziny razem ze swoją partnerką ...

TADEUSZ WOŹNIAK i ALI-BABKI

POLSKIE NAGRAIA / POLSKA/

TADEUSZ WOŹNIAK to piosenkarz-samouk. Zaczął śpiewać /1966/ pod pseudonimem Daniel Dan z zespołem Dzikusy/"Na dobre i złe", "Stale to samo", "Kiedy mówisz coś"/. Później wrócił do własnego nazwiska, współpracując m.in. z Katarzyną Gdrtner. Ona właśnie

jest kompozytorką jego wielkiego przeboju – "Hej, Hanno!"/1968/. Na Festiwalu Piosenki w Soczi/Związek Radziecki/ wykonawca zdobywa aż trzy nagrody. W kraju – sam /towarzysząc sobie na gita – rze/ bądź z Rodziną Wojciechowskiego/nowym zespołem, z którym współpracuje od 1970/ nagrywa m.in. "Pieśń" /do wiersza Gałczyńskiego/, "Skąd przybywamy, kim jesteśmy, dokąd idziemy?", "To będzie syn", "Ostatnia kula". TADEUSZ WOZNIAK występuje w Związku Radzieckim, Bułgarii /nagroda na Festiwalu Piosenki w Sofii, 1969/, Mongolii, NRD i Czechosłowacji; z uznaniem publiczności spotkał się jego występ na II Folk-and-Country Festival w Pradze /1970/. Na X Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki "Opole 72" wokalista otrzymał główną nagrodę/Ministra Kultury i Sztuki/, jako kompozytor piosenki "Zegarmistrz światła". Na czele dyskografii solisty stoi niewątpliwie niedawno wydany longplay.

ALI-BABKI: oryginalne brzmienie, precyzja wykonania, nieprzeciętna muzykalność, swoboda, żywiołowość i dynamizm zabarwione nutką poetyckiej zadumy... Długo by wyliczać cechy najlepszej w Polsce żeńskiej grupy wokalne. Założona w 1964 /debiutowała na I Krajowym Sympozjum Piosenki Harcerskiej w Przemyślu/ najpierw "specjalizowała się" w piosence harcerskiej, potem lansowała nowe tańce i rytmy /przykładem – jamaicką/, wreszcie zdobyła pozycję zespołu wszechstronnego – znakomitego we własnych przebojach, niezastąpionego w nagraniach tzw.backgrounds dla solistów. Zachowując jednolitość i czystość stylową ALI-BABKI zaskakują różnorodnością swego repertuaru. Każdy znajdzie w nim coś dla siebie: lirykę i humor, pogodę bepretensjonalnej piosenki rozrywkowej i refleksję songu – sięgającą głębiej do ludzkich spraw i uniwersalnych wartości, finezję współczesnego warsztatu beatowej aranżacji i brawurowe akcenty folkloru polskich górali. Największym przebojem grupy jest bez wątpienia "Kwiat jednej nocy", piosenka wyróżniona jedną z trzech głównych nagród

/Przewodniczącego Komitetu d/s Radia i TV/ na VII Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki "Opole 69". Na dyskografię zespołu składa się kilkanaście małych płyt i jeden longplay.

IREEN SHEER

POLYDOR /NIEMIECKA REPUBLIKA FEDERALNA/

22 lata. Rodowita Angielka, od niespełna roku występuje w barwach NRF. Ukończyła szkołę teatralną, sześć lat temu zadebiutowała w brytyjskiej TV jako piosenkarka. W 1967 wspólnie z trupą teatralną Gullivers People występowała w kilku sztukach, wreszcie – po udziale w kilku programach TV – od 1969 współpracuje z grupą beatową Family Dog. Śpiewa popularne przeboje /"Gimme Dat Ding" zespołu Pipkins, "You're Such a Good Looking Woman" Joe Dolana, "Good Morning Freedom" duetu Blue Minty', nagrywa płyty "Way of Life" gości na brytyjskich Top Twenties, a "Sympathy" zdobywa popularność jako najlepsza – po oryginalnej, grupy Rare Bird – wersja tego przeboju/. W 1970 rozstaje się z zespołem; jako solistka nagrywa nową wersję przeboju "Big Yellow Taxi" Joni Mitchell. Kolejne płyty IREEN SHEER to – "Hey Pleasureman" i "Oh Love"- My Love" /niemiecka wersja gospelu "Oh Lord – Why Lord"/. Aktualnie przygotowuje pierwszą płytę długogrającą.

MILUŠKA VOBORNIKOVA

SUPRAPHON /CZECHOSŁOWACJA/

Debiutowała na Konkursie Młodych Talentów w 1965; zwyciężyła, ale z powodu wieku organizatorzy nie mogli jej zaangażować w Alfa Café /to właśnie stanowiło pierwszą nagrodę/ w charakterze refrenistki. Po ukończeniu szkoły średniej MILUŠKA VOBORNIKOVA podejmuje naukę

śpiewu u słynnej prof. Bernardowej, równocześnie współpracuje z zespołami amatorskimi. W 1968 wstępuje do Teatru "Senofor" i w kolejnym programie już śpiewa – zawodowo. Po serii programów TV i występach za granicą /NRF, Związek Radziecki/, w 1969 nagrywa pierwszą płytę. Nagrywa także w NRD/dla tamtejszej TV/, występuje w Polsce /1971, w pierwszej części recitalu Karela Gotta/. Od niedawna próbuje /z powodzeniem!/ sił w filmie /czołowe role w czterech obrazach!/. Od 1972 MILUSKA VOBORNIKOVA występuje razem z grupą Apollobeat. Nagrała 11 płyt /ostatnia – "Certa na zed' nemaluj" , Na III Festiwalu Piosenki "Decinska Kotwica 70" zdobyła pierwszą nagrodę w plebiscycie publiczności, a śpiewana przez nią piosenka "Prej v lete" – drugą nagrodę.

FRANK SCHÖBEL

VEB DEUTSCHESCHALLPLATTEN – AMIGA – NIEMIECKA REPUBLIKA

DEMOKRATYCZNA

30 lat. Laureat pierwszej nagrody I Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "Drezno 71", zwycięzca plebiscytu TV NRD w 1971, bezsprzecznie piosenkarz nr 1 w swoim kraju. W wieku 7 lat rozpoczął naukę w szkole muzycznej w Lipsku /klasa skrzypiec/. Gra także na fortepianie. W czasie służby wojskowej występuje w amatorskich zespołach estradowych. Już pierwsze nagrania radiowe /popularne przeboje – "Looky-Looky", "Blonder Stern", "Party Twist", "Darauf steh ich"/ przynoszą mu popularność. W 1967 występuje w duecie z Chrisem Doerkiem. Za wspólnie śpiewaną piosenkę "Lieb mich so, wie dein Herz es mag" /"Schbgerfestival", 1967/ FRANK SCHÖBEL, jej kompozytor, otrzymuje pierwszą nagrodę. Jest także popularnym aktorem /cztery nakręcone filmy/,prezenterem telewizyjnym i radiowym /prowadzi listę przebojów w programie "Stimme der DDR" – "Głos NRD"/.

Nagrał kilkanaście singli i cztery longplaye – "Heisser Sommer", "Für unsere Freunde", "Chris und Frank" i "Wie ein Stern"; jego singiel "Wie ein Stern" /"Jak gwiazda"/ osiągnął nakład pół miliona egzemplarzy. Utwór ten wykonawca śpiewał także w belgijskiej TV /1977/

MAC i KATIE KISSOON

YOUNG BLOOD / WIELKA BRYTANIA/

MAC KISSOON debiutuje w 1966 wraz z założoną przez siebie grupą wokálną the Marionettes. Później organizuje zespół muzyczny, który towarzyszy mu w tournée po Stanach Zjednoczonych. Po powrocie do Wielkiej Brytanii, w 1969, nagrywa płytę – "Get Down with It" – dla nowej firmy Young Blood /piosenka przez cztery tygodnie gości w pierwszej dziesiątce nagrań rhythm-and-bluesowych/, występuje w TV, czasami w Radio

KATIE KISSOON debiutuje w 1967, w popularnej w Europie i w Stanach Zjednoczonych żeńskiej grupie wokalnej the Rag Dolls. Przez rok śpiewa w klubach nocnych. Od 1969 występuje w duecie z bratem, Mac'iem.

MAC i KATIE KISSOON nagrywają płytę /"Keep on Laughing Baby"/ w 1970. Popularność zdobywają dzięki jednej z następnych – "Chirpy Chirpy Cheep Cheep" ukazuje się w maju 1971 i /z niewytłumaczalnych powodów/ staje się przebojem nie w Wielkiej Brytanii /gdzie rekordy powodzenia bije jedna z pozostałych pięciu wersji tego utworu, wersja grupy Middle of the *too* i/, ale w Stanach Zjednoczonych. Kolejne nagranie, "Pigeon" trafia do repertuaru innych wykonawców /m.in. w Czechosłowacji piosenkę tę śpiewa Miluska Vobornikova/.

Wreszcie "I've Found My Freedom" staje się piosenką-wizytówką duetu: łatwa, chwytliwa, bardzo sugestywna, typowa dla stylu bubblegum music, którego MAC i KATIE KISSOON są czołowymi reprezentantami.

G O Ś C I E F E S T I W A L U

WYKONAWCY POZA KONKURSEM

WALENTYN BAGŁAJENKO

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH

Z pochodzenia Cygan, urodzony na Krymie; jest świetnym odtwórcą ballad, piosenek ludowych, protest-songów. Ta wszechstronność zainteresowań nie jest u niego niezwykłą - ma posłuszny swojej woli głos, każdą /niezależnie od gatunku/ z wykonywanych piosenek traktuje inaczej, w każdej znajduje coś, co może ją/w jego, oczywiście, interpretacji/ odróżnić od innych. Po skończeniu średniej szkoły muzycznej występuje w amatorskich zespołach muzycznych/najczęściej wokalnych/. W 1967 zdobywa popularność jako solista. Kończy konserwatorium i zawodowo śpiewa na scenie Operetki. Zainteresowanie starymi romansami sprawia, że przygotowuje pełnospektaklowy recital, z którym objeżdża Związek Radziecki. Jesienią 1969, wraz z Leningradzkim Music-Hallem występuje na tournée we Francji, NRD i Polsce. Reprezentuje swój kraj na X Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Sopot 70"; występuje w Dniu Płyty, otrzymuje nagrodę Polskiego Stowarzyszenia Jazzowego za "wykorzystanie w piosence tematyki ludowej" /brawurowo wykonuje "Paszę Muro" i "Kocham"/. W 1972

występuje w dniu otwarcia VII Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "Bratysławska Lira" /Czechosłowacją/ – w koncercie z udziałem przedstawicieli firm fonograficznych Krajów Demokracji Ludowej. Obszerny aktualny repertuar WALENTYNA BAGŁAJENKO zawiera, obok popularnych piosenek i światowych przebojów, także pieśni z muzyki poważnej /śpiewając je na występach w Paryżu, zdobył wielkie uznanie publiczności/.

DWA PLUS JEDEN

POLSKA

To chyba najmłodszy z naszych zespołów zawodowo uprawiających muzykę rozrywkową – powstał w styczniu 1971. Zadebiutował w warszawskim Klubie Piosenki ZAKR, gdzie przedstawił trzy "piosenki z piętka": "Hej, baby, baby!", "Nie zmogła go kula" i "Kolibajka" – wszystkie pochodzące z wielce udanej i popularnej śpiewogry "Na szkle malowane" Ernesta Brylla i Katarzyny Gólrtnier. Już te utwory zdradzają muzyczne zainteresowania tria – folk i country musie, a więc przyśpiewki, tęskne ballady, rytmiczne przeboje. A brzmienie? Główne zadanie wypełniają tu doskonale współbrzmiające ze sobą głosy, z których każdy – ale w poszczególnych częściach prezentowanych utworów – pełni funkcję wiodącą. Śpiew uzupełnia oszczędny akompaniament dwu gitar i – najczęściej – fletu, kazoo i tamburynu. Dowodem popularności zespołu DWA PLUS JEDEN są jego przeboje, których ma w swoim repertuarze sporo – oprócz wymienionych: "Panną radosną", "Nieznany szlak", "Chodź pomaluj mój świat", "Dogonię lato" i, najnowszy, "Tak daleko do krańca podróży". W bogatej kronice artystycznej grupy ważne miejsce zajmują odniesione przez nią sukcesy: DWA PLUS JEDEN jest laureatem festiwalu piosenki w Opolu i Kołobrzegu

/m.in. nagroda "Złotego Pierścienia" w kategorii piosenek estradowych, za wykonanie utworu "Czerwone słoneczko" na VI Festiwalu Piosenki Żołnierskiej "Kołobrzeg 72", nagroda Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kołobrzegu – na tej samej imprezie – za wykonanie piosenki "Uśmiech dla żołnierza"/.

Grupa jest znana i lubiana za granicą: występowała w Berlinie Zachodnim, w Związku Radzieckim, NRD, Bułgarii i – niedawno – w Belgii /na wielkim koncercie radiowym/. W NRD nagrała osiem piosenek dla Radia, w kraju – ponad 20 utworów dla Radia i małą płytę. W przygotowaniu – longplay. W skład trójki wchodzi: ELŻBIETA DMOCH – wokalistka, gra na flecie, drumli, kazoo i tamburynie; JANUSZ KRUK – gitarzysta, pianista, wokalista, kierownik muzyczny zespołu, kompozytor i aranżer większości jego przebojów; ANDRZEJ KRZYSZTOFIK – gitarzysta basowy, wokalista, gra na kazoo.

DEAN REED

STANY ZJEDNOCZONE

Aktor, piosenkarz, doskonale znany polskiej publiczności z występów na estradzie i w TV. Debiutuje publicznie w wieku 19 lat. Jego pierwsza płyta rozchodzi się w nakładzie 100 tysięcy egzemplarzy. Występując w Chile /cytujemy za wywiadem radiowym/ "spotyka się z dramatycznymi konfliktami społecznymi, widząc panujące wokół nędzę i niesprawiedliwość postanawia służyć swoim talentem walce o równość wszystkich ludzi, o pokój". Staje się aktywnym działaczem społeczno-politycznym, zostaje członkiem Światowej Rady Pokoju. Odzew, z jakim spotykają się protest-songi DEANA REEDA, ich ostra wymowa polityczna sprawiają, że musi opuścić Stany Zjednoczone. Ale nie rezygnuje z walki, którą od lat toczy: podróżuje po

świecie, ^>iewa o wojnie w Wietnamie, o rasizmie, o prawach należ-
nych czarnym mieszkańcom Ameryki, o ucisku ludności Ameryki Połud-
niowej. Jest wielce popularny w Związku Radzieckim: nagrane tam
płyty rozchodzą się w milionowych nakładach. Znany jako aktor fil-
mowy, kreował główne role w 14 obrazach. Nagrał płyty w ośmiu kra-
jach.

MARYLA RODOWICZ

POLSKA

Ukończyła podstawową szkołę muzyczną w klasie skrzypiec, ale wierna pozostała raczej "domowemu" niż szkolnemu instrumentowi - gitarze. Okazji do grania na niej było sporo: młodziutka dziewczyna pochłonię-
ta swoją pasją numer 1 - lekkoatletyką - występowała na obozach spor-
towych, akademiach i wieczorkach szkolnych. Podstawą jej repertuaru
były własne piosenki, do których pisała teksty i muzykę. Pierwszym
poważniejszym występem MARYLI RODOWICZ był udział w I Festiwa-
lu Młodych Talentów w Szczecinie/1962/. Dotarła wtedy do finału.
W 1965 rozpoczęła studia w Akademii Wychowania Fizycznego i ...
występy z grupą beatową Szejtany. W 1966 nawiązała współpracę z
kabaretem studenckim. Na Przeglądzie Piosenki Studenckiej w Często-
chowie /1967/ zaśpiewała "Jak cię, miły, zatrzymać?" i - ku swo-
jemu zdumieniu - zajęła pierwsze miejsce. Zdecydowała się na udział
w VI Ogólnopolskim Konkursie Piosenkarzy Studenckich w Krakowie:
zwycięstwo tam przyniosło jej propozycję współpracy z Radiowym Stu-
diem Piosenki. Pierwszym nagraniem tam utworem /1968/ były "Pyta-
nia". Wystąpiła w filmie TV "Kulig" /piosenki - "Jeszcze zima",
"Trzy, może nawet cztery dni", "Śnieg na trzy pas"/, na Festiwalu
Piosenki.o nagrodę "Złotego Klucza" w Karlovych Varach /Czechos-
łowacja/ oraz na VI Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki "Opole 68".

W tym samym roku zadebiutowała powtórnie, razem z przyszłymi Jej Gitarzystami. Nagrała kilka utworów dla Radia, otrzymała propozycję udziału w kolejnym festiwalu w Opolu. "Z przydziału" otrzymała do wykonania utwór "Mówiły mu"; nikt jeszcze nie podejrzewał, że za kilka miesięcy będzie to wielki przebój ... Opole, oprócz sensacji w światku polskiej muzyki rozrywkowej, przyniosło także zaproszenie od brytyjskiej wytwórni Decca na próbne nagrania, oraz od organizatorów IX Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "Sopot 69" do udziału w nim. Na Międzynarodowym Festiwalu Piosenki Politycznej w Soczi /Związek Radziecki/ zdobyła trzecią nagrodę. Inne trofea: Złota Kotwica "Sopockiego Lixa 69"/II Festiwal Zespołów Młodzieżowych, kategoria wokalistek/, tytuł "Solistki 1969 Roku" w plebiscycie Radiowej Listy Przebojów, nagroda TV Polskiej dla wykonywanego przez MARYLE RODOWICZ /na X Krajowym Festiwalu Polskiej Piosenki "Opole 70"/ utworu "Jadą wozy kolorowe", dla tego samego przeboju - trzecia nagroda za dzieło oraz nagroda czytelników "Głosu Wybrzeża" za bestseller festiwalu "Sopot 70", nagrody na Festiwalach Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu /1971 i 1972/. Występowała na Kubie, w Czechosłowacji, we Włoszech/festiwal piosenki w Palermo/, w Związku Radzieckim, Nagrała płyty w Wielkiej Brytanii /singiel "It Doesn't Grow on Trees!"/, w Czechosłowacji /3 małe płyty - ostatnia to "Złote leto" i longplay/ oraz w kraju /kilkanaście płyt, w tym 2 longplaye/.

IRENA SANTOR

POLSKA

Znów oddajemy głos krytykowi muzycznemu, Andrzejowi Stankiewiczowi: "Grubo wcześniej nim została gwiazdą polskich estrad, odbyła szereg tournees zagranicznych wraz z Zespołem Pieśni i Tańca "Mazow-

sze". Później "przekwalifikowała się", zostając już na stałe przy piosence. Jest niezwykle wymagająca wobec siebie, wszystkie piosenki opracowuje do perfekcji, "zapina na ostatni guzik". Brzmia lekko, każda fraza "siedzi" na swoim miejscu, intonacja i dykcja – bez zarzutu. To właśnie ta artystyczna pedanteria sprawia, że liczne interpretacje IRENY SANTOR są tak charakterystyczne, łatwe do zapamiętania. Trudno właściwie zliczyć jej przeboje, nagrywała – zarówno na płyty, jak i w Radio – bardzo często. Wymieńmy więc tylko jej największe sukcesy – "Embarras", "Malańki znak", "Zwodzony most", "Halo, Warszawo", "Tak daleko już jesteśmy", "Każda miłość jest pierwsza", "Powrócisz tu", "Zapamiętaj, że to ja", "Tych lat nie odda nikt", "Przeleciał wiatr". Talent IRENY SANTOR odkrył jeden z jej nauczycieli, rozwinął go prof. Tadeusz Sygietyński: resztę artystka zawdzięcza przede wszystkim własnej pracy. Znana jest we Francji, Belgii, Wielkiej Brytanii, Związku Radzieckim, Jugosławii, NRD, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. Na XI Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Tokio 71" otrzymała nagrodę specjalną. Nagrała dziesiątki płyt. Na I Międzynarodowym Festiwalu Piosenki "Sopot 61" śpiewała słynne "Embarras" /pierwsza nagroda za dzieło w Dniu Połscim, a także pierwsza nagroda dla wykonawczyni za interpretacją/, pięć lat później – wykonała niemniej popularne "Powrócisz tu" /trzecia nagroda za dzieło w Dniu Międzynarodowyrr/ VI Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "Sopot 66"/.

DORIS TROY

STANY ZJEDNOCZONE

Nazywają ją "piątym Beatlesem"; wielokrotnie występowała razem z tym słynnym zespołem, a po jego rozwiązaniu śpiewała w pierwszej części koncertów George'a Harrisona i Ringo Starra, z którym?

zresztą nadal współpracuje. Jej pierwszym wielkim przebojem /1963/ była piosenka "Just One Look" /własna kompozycja, późniejszy szlagier brytyjskiej grupy the Hollies/. Sukces ten zapoczątkował ścisłą współpracę DORIS TROY z wieloma wykonawcami – występuje razem z Modeleine Belle, Dusty Springfield i the Rolling Stones, komponuje m.in. dla Dee Ciarka /"How About That"/, nagrywa wspólnie z Billym Prestonem. W Stanach Zjednoczonych nagrywa dla firmy Atlantic, ale po wielu występach w Wielkiej Brytanii, po nawiązaniu współpracy z grupą the Beatles, podpisuje umowę z wytwórnią Apple – ta sama, która swego czasu lansowała Mary Hopkin., a dziś za swe "asy atutowe" uważa BiHy'ego Prestona i DORIS TROY, Karierę wykonawczyni wyznaczają dwie /spośród kilkunastu nagranych płyty – "Just One Look" i, o siedem lat późniejsza, "Ain't That G'te". Pierwszą udowadnia posiadanie znakomitych predyspozycji wokalistki rhythm-and-bluesowej, drugą przekonuje słuchaczy do stylu, któremu od niedawna hołduje – deep soul/styl ten reprezentuje m.in. modne aktualnie żeńskie trio wokalne Love Unlimited4/. Przez długie lata mieszka i występuje w Wielkiej Brytanii, po powrocie na stałe do Stanów Zjednoczonych współpracuje z filmem /komponuje muzykę do kilku obrazów/. Aktualnie nagrywa piosenki ze słynnej rock-opery "Jesus Christ Superstar". Po występie na sopockim festiwalu wyjeżdża na kilkumiesięczne tournée po Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Mówi o sobie: "Śpiewam dla wszystkich i... dla każdego. Patrząc na publiczność widzę setki, tysiące głów – wszystkie są dla siebie tłem: patrzą na jedną twarz, w jedne oczy i swoim spojrzeniem chcą przekazać to wszystko, co czuje, to, co chciał przeze mnie przekazać słuchaczowi autor i kompozytor piosenki. Wzięłam kiedyś udział w dyskusji nad narodzinami soul music, nad pionierami rhythm-and-bluesa: słyszałam dziesiątki nazwisk, byłam świadkiem niby-twórczych i uczonych polemik. I co? Każdy miał rację, każdy obstał przy swoim "odkrywcą", "wynalazcą", ale przecież ta

rrccic ieży gdzie indziej. Ani rhythm-and-blues, ani soul musie nikt nigdy nie wynajdywał, to muzyka, ten styl śpiewania istniały w nas i wokół nas już setki lat temu. Dopiero niedawne zdaliśmy sobie z tego sprawę, ale czy trzeba o te - nieważne przecież dla samej muzyki - fakty /typu "kto, kiedy, z kim?"/ kruszyć kopie? Ktoś powiedział o mnie "Matka Sou!"... Wytłumaczyłam mu, że nie miał racji, ale czy uwierzył mi?! "Rodzicami" soul musie, bardziej niż ja, ci, których muzyka, których sztuka wokalna inspirowały mnie, a więc Solomon Burke, Chuck Jackson, Dionne Warwick i Ode De Warwick".